

**Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра менеджменту та адміністрування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Побудова партнерства між поліцією та громадою: виклики та перспективи»

(за матеріалами Вінницького відділу поліції Головного управління

Національної поліції у Вінницькій області)

Здобувача вищої освіти
II курсу, групи ПУА-21 з(м),
спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування»,
освітньої програми «Публічне управління
та адміністрування»
заочної форми навчання

Уманець
Анжеліки
Октаївни

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Семенюк
Ірина
Юріївна

Гарант освітньої програми
к.н.держ.упр., доцент

Ніколіна
Ірина
Іванівна

Вінниця 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ПРАВОВІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДИ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА.....	5
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ВІННИЦЬКОГО ВІДДІЛУ ПОЛІЦІЇ.....	16
2.1. Організаційна характеристика Вінницького відділу поліції.....	16
2.2. Моніторинг спільних дій Вінницького відділу поліції та громади міста Вінниці задля створення безпечного середовища.....	23
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СПІВПРАЦІ МІЖ ПОЛІЦІЄЮ ТА ГРОМАДОЮ МІСТА ВІННИЦІ.....	34
3.1. Побудова ефективного партнерства між поліцією та громадою: стратегічний підхід.....	34
3.2. Удосконалення процесу впровадження концепції «Community Policing» в діяльність Вінницького відділу поліції.....	38
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що взаємодія поліції та громади на засадах партнерства є однією з головних передумов формування демократичного суспільства та успішного завершення реформи децентралізації в Україні. Разом з тим, потреба у безпеці є однією з базових потреб людини, а співпраця поліції та громади – найкращий спосіб її забезпечити. Адже, цей підхід ґрунтується на взаємодії між усіма, від кого залежить безпека: між громадою, поліцією та місцевою владою.

Гіпотезою дослідження є припущення, що формування ефективного партнерства між поліцією та громадою дозволить вирішити гострі проблеми забезпечення безпечного середовища.

Метою роботи є дослідження теоретико-методологічних засад побудови партнерства між поліцією та громадою, оцінка основних проблем та перспектив їх взаємодії.

Досягнення вищезазначеної мети ґрунтується на вирішенні наступних *завдань*: визначити правові основи взаємодії поліції та громади на засадах партнерства; здійснити аналіз та оцінку діяльності Вінницького відділу поліції; здійснити моніторинг спільних дій Вінницького відділу поліції та громади міста Вінниці задля створення безпечного середовища; визначити перспективні шляхи побудови ефективного партнерства між поліцією та громадою на основі стратегічного підходу; визначити основні напрямки удосконалення процесу впровадження концепції «Community Policing» в діяльність Вінницького відділу поліції.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері побудови партнерства між поліцією та громадою.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є процес побудови партнерства між поліцією та громадою з метою створення безпечного середовища.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи було використано загальнонаукові та спеціальні *методи дослідження*: аналізу та синтезу, порівняння, статистичні методи, табличні та графічні методи.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає в удосконаленні теоретико-методологічних основ побудови партнерства між поліцією та громадою в умовах формування нової концепції правоохоронної діяльності в Україні.

Інформаційну базу дослідження становлять: положення про Головне управління Національної поліції у Вінницькій області, аналітична інформація про діяльність Вінницького відділу поліції за 2017-2019 р.р., наукові здобутки українських і закордонних вчених з проблем побудови ефективної взаємодії поліції та громади на засадах партнерства, законодавчі і нормативні акти України, міжнародні документи, ратифіковані Україною.

Апробація наукових досліджень. Основні результати дослідження оприлюднені на VIII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих (м. Вінниця, 23 квітня 2020 р.), доповідь на тему «Правова основа взаємодії поліції та громади на засадах партнерства» та на VI Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології» (м. Вінниця, 22 жовтня 2020 р.), доповідь на тему «Формування стратегії створення безпечного середовища для суспільства».

Робота містить 48 сторінок тексту, 2 таблиці та 7 рисунків, 3 додатки.

У кваліфікаційній роботі використано 50 літературних джерела.

РОЗДІЛ 1

ПРАВОВІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДИ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА

Зміни в сучасному українському соціумі, його економічній, політичній, духовній сферах закономірно впливають на процес формування нових взаємовідносин між державою, її інституціями та громадянським суспільством. Це стосується й такого державного інституту, як органи правопорядку.

Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1].

Термін «грумада» має різні тлумачення та охоплює цілу низку понять. Грумада - населення або місцева спільнота, яка проживає на певній території та об'єднана спільним інтересом у сфері забезпечення безпеки та громадського порядку.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає термін «територіальна грумада» – це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр [2, с.16].

Взаємодію поліції та грумади ще називають англійським терміном Community Policing (CoP). У загальному вигляді, поширений міжнародний термін «Community Policing» може виступити дороговказом для удосконалення діяльності поліції та розбудови її взаємодії з суспільством на засадах партнерства, і має своєю метою співпрацю з окремими громадянами, групами громадян, громадськими організаціями для виявлення та вирішення проблем, які негативно впливають на якість життя і стан правопорядку у конкретних населених пунктах, районах та регіонах. Основний принцип «Community Policing» було розроблено

Робертом Пілом (Британія) ще у 1829 році. Він звучить, як «Поліція для громади і громада для поліції».

Зауважимо, що Стратегія розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року передбачає, що МВС забезпечуватиме реалізацію цілей Стратегії, керуючись, серед іншого, підходом залучення суспільства до процесу створення безпечного середовища. Даний підхід полягатиме у: тісній співпраці з територіальними громадами і суспільством у цілому; створенні механізмів партнерства з інститутами громадянського суспільства; нетерпимості до корупції [3, с.4-5].

В цілому, ідея, відповідно до якої поліція має орієнтуватися на конкретні проблеми, ґрунтується на раціональному підході. Якщо усунути основні проблеми – зменшиться рівень вимог до поліції і створиться більше можливостей для активного забезпечення охорони порядку в усіх сферах.

З-поміж головних ціннісних складових концепції «Community Policing» доцільно зазначити:

- побудову партнерських відносин серед поліції, громадян та інших установ, інститутів;
- проблемно-орієнтовану стратегію, що спрямована на подолання головних причин злочинності та порушення публічного порядку;
- акцентування на активних превентивних заходах протидії злочинності;
- розвиток серед працівників поліції чуйності до проблем громади;
- усвідомлення, що не тільки розкриття злочинів, а й проблеми громади можуть сприяти довірі до поліції серед населення;
- активну співпрацю й командну роботу у сферах освіти, здоров'я, благодійності та іншому, які сприяють громадському благополуччю [5].

У своїй науковій праці М. О. Маршуба стверджує, що:

1. стратегії «community policing» і зменшення можливостей учинення злочинів є сучасною відповіддю демократичного суспільства на посилення криміногенності й засобом захисту конституційних прав громадян;

2. реалізація заходів стратегії зменшення можливостей учинення злочинів має відповідати засаді партнерства, яка у свою чергу становить ядро і виражає сутність стратегії «community policing»;

3. взаємозв'язок зазначених стратегій визначається через спільність їх мети (скорочення злочинності), об'єктів запобіжного впливу (детермінанти злочинності), суб'єктів реалізації запобіжних заходів (громадськість у всіх її проявах), спрямованість на забезпечення комплексності як магістральної засади, на яку має спиратись система запобігання злочинності в Україні;

4. тісний взаємозв'язок указаних запобіжних стратегій є пріоритетним напрямом щодо удосконалення існуючої правоохоронної моделі нашої країни й однією з умов ефективної кримінологічної політики держави [11].

Правову основу взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства утворюють такі джерела:

1) Конституція України від 28.06.1996.

Стаття 36. Громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

2) Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015.

Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства:

А) Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

Б) З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

В) Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

Г) Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 88. Взаємодія між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування:

- Керівники територіальних органів поліції повинні не менше одного разу на два місяці проводити відкриті зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування на рівнях областей, районів, міст та сіл з метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням. На таких зустрічах обговорюється діяльність поліції, визначаються поточні проблеми та обираються найефективніші способи їх вирішення.

- Керівники територіальних органів поліції з метою підвищення авторитету та довіри населення до поліції систематично інформують громадськість про стан правопорядку, заходи, які вживаються щодо попередження правопорушень.

3) Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22.06.2000.

Громадяни України відповідно до Конституції України мають право створювати в установленому цим Законом порядку громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку і державного кордону, сприяння органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, Державній прикордонній службі України та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, а також у рятуванні людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин.

Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону можуть бути створені на засадах громадської самодіяльності як зведені загони громадських формувань, спеціалізовані загони (групи) сприяння Національній поліції та Державній прикордонній службі України, асоціації громадських формувань тощо.

4) Наказ МВС України від 28.07.2017 №650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції». У закріпленій наказом інструкції містяться норми щодо взаємодії поліції та суспільства:

I. Загальні положення.

3. Дільничні офіцери поліції (далі – ДОП) провадять свою діяльність на принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства.

II. Завдання, основні напрями діяльності та повноваження ДОП.

1. Завданнями ДОП є:

1) діяльність, що ґрунтується на принципі взаємодії з населенням на засадах партнерства та має на меті співпрацю з громадянами, громадськими організаціями, установами, підприємствами різних форм власності.

5) Наказ МВС України від 19.12.2017 №1044 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України».

I. Загальні положення.

4. Підрозділи ювенальної превенції (далі – ЮП) під час здійснення своїх повноважень взаємодіють з органами і підрозділами поліції, органами державної влади, міжнародними і громадськими організаціями, органами місцевого самоврядування та об'єднаними територіальними громадами відповідно до законодавства України.

Як випливає з вищевикладеного, принцип взаємодії поліції з суспільством на засадах партнерства недостатньо повно закріплено у підзаконних нормативно-правових актах МВС України та Національної поліції. В цьому аспекті важливим є формування у поліцейських та представників громади розуміння важливості докладання спільних зусиль у запобіганні та припиненні адміністративних і кримінальних правопорушень [3, с.6-8].

На існування проблеми у сфері взаємодії правоохоронних органів із населенням вказують результати соціологічного опитування. Так, результати

дослідження Лабораторії законодавчих ініціатив та компанії TNS в Україні свідчать про негативні тенденції в налагодженні партнерських стосунків «громадянин-правоохоронний орган». Простежується падіння рівня довіри до судів (7,3% до 14,3%), прокуратури (5,7% до 17%), поліції (7,6% до 17,4%), Служби безпеки України (6,7% до 18,3%), місцевих державних адміністрацій (7% до 25,6%), місцевих рад (5% до 30,4%) та Збройних Сил України (3,4% до 40,1%) [4].

Сьогодні українським суспільством широко використовується зарубіжний досвід у сфері охорони публічного порядку. Європейськими країнами накопичений вагомий досвід щодо здійснення взаємодії правоохоронних органів із населенням. Країни Європейського Союзу мають вищий відсоток підтримки правоохоронців з боку населення, ніж українські поліцейські. Українським поліцейським слід активніше залучати досвід іноземних партнерів [5, с.123].

Приміром, Департамент поліції міста Гопкінс (Міннесота, США), пропонує наступні форми взаємодії під девізом «Креатив, який працює!»:

Протидія булінгу. Патрульні поліцейські проводять один день на тиждень у школі, граючи у футбол та інші командні ігри зі школярами. Таким чином, охоплюються всі школи території обслуговування. Формування приятельських відносин з поліцейськими, здорове конкурування та прояв лідерських якостей дозволили зміцнити дружні зв'язки між учнями, зменшити кількість залякувань та інших проявів булінгу.

Сусідська варта. Програма, що полягає у сприянні поліції, шляхом нагляду за дотримання правопорядку на території проживання сусідами.

Копи і діти. Спільні заходи із молоддю, що полягають у демонстрації презентаційних матеріалів, роботі «Дитячої поліцейської академії», спільній рибалці, шкільний патруль безпеки (для початкової школи).

Взаємодія з бізнес структурами. Проведення бесід (лекцій) з представниками бізнес кіл: ріелторами, ІТ-бізнесменами, ліцензіатами тощо для правової обізнаності та недопущення порушень Закону.

Взаємодія з іншими органами влади та щодо окремих категорій громадян. Проведення спільних тренінгів, взаємодопомога у здійсненні правоохоронної діяльності окремими структурами.

У Фінляндії при управлінні поліції МВС створено Дорадчий комітет у справах поліції, у складі якого поряд з посадовими особами цього апарату включені представники провідних політичних партій, профспілок та найбільш великих промислово-торгових фірм, оскільки вважається, що без їх активної підтримки розкриття злочинів та профілактика правопорушень є малоперспективною справою. При цьому ключовою фігурою превентивної діяльності стає не «поліцейський-борець із злочинним світом», а «поліцейський-тренер», головною задачею якого має бути навчання і консультування громадян, які не бажають стати жертвою злочинних посягань. Правоохоронна діяльність таким чином, концентрується на безпосередньому та довгостроковому обслуговуванні населення у сфері підвищення його безпеки [6].

Разом з тим, останнім часом в Україні збільшується кількість ініціатив, спрямованих на створення безпечного середовища. Це хороший показник того, що в суспільстві з'являється розуміння спільної відповідальності за якість життя. Представники громадянського суспільства, поліції, місцевих органів влади об'єднуються, створюють команди та наполегливо працюють над розвитком проєктів [9].

Ключові виклики, які сьогодні стоять перед органами системи МВС, безпосередньо пов'язані з їх компетентністю в забезпеченні безпеки громадян та суспільства, здатністю протистояти злочинності, забезпечувати прозорі та якісні сервіси для суспільства. Саме тому була розроблена «Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року», яка реалізується на даний час.

Основними цілями стратегії є створення безпечного середовища розвитку вільного суспільства, забезпечення високої ефективності діяльності органів системи МВС, зміцнення суспільної довіри до неї з урахуванням визначальної ролі громадянина у розбудові України як безпечної європейської держави.

Досягнення цілей стратегії потребує зосередження ресурсів і зусиль у межах пріоритетів державної політики у визначених сферах та розвитку органів системи МВС. Реалізацію стратегії планується здійснювати послідовно на основі оптимальних рішень, які повинні враховувати позитивний досвід і кращу практику провідних держав. При цьому необхідно забезпечити стійке функціонування, керованість і ефективність роботи органів системи МВС [22].

МВС передбачає реалізацію цілей стратегії, керуючись такими підходами:

1. служіння суспільству;
2. підзвітність і демократичний цивільний контроль;
3. залучення суспільства до процесу створення безпечного середовища;
4. застосування сучасних методів державного управління;
5. інформатизація діяльності. Варто зазначити, що реалізація стратегії повинна забезпечити формування безпечного середовища для суспільства.

І саме через визначення певних підходів та формування пріоритетів це стане можливим. Підхід, щодо служіння суспільству передбачає: дотримання і забезпечення прав людини і основних свобод як ключової цінності в діяльності органів системи МВС; реалізацію органами системи МВС своїх функцій відповідно до потреб людини.

Щодо такого підходу, як підзвітність і демократичний цивільний контроль, то варто виділити відкритість і прозорість процесів підготовки і прийняття рішень в органах системи МВС. Адже в сучасному суспільстві зростають прагнення до публічної діяльності. І саме реалізація такого підходу дасть можливість громадянам ставитись з більшою довірою до органів МВС, а також здійснювати громадський контроль. Підхід, щодо залучення суспільства до процесу створення безпечного середовища передбачає: тісну співпрацю з територіальними громадами і суспільством у цілому; створення механізмів партнерства з інститутами громадянського суспільства; нетерпимість до корупції [34].

Щодо застосування сучасних методів державного управління та інформатизації діяльності, то варто зазначити, що в сучасних умовах це є необхідністю. Адже впровадження інноваційних рішень та інструментів

державної політики буде сприяти покращенню результатів діяльності правоохоронних органів. Також потрібно переймати успішний міжнародний досвід, щодо формування безпечного середовища і сприяти реалізації пілотних проектів з максимальним використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Запровадження інноваційних платформ комунікації з населенням, тематичні зустрічі, спільні ініціативи допоможе мешканцям швидше отримувати реакцію на свої звернення та ефективніше вирішувати проблеми з безпекою. Реалізація стратегії передбачає створення безпечного середовища життєдіяльності людей, що забезпечується шляхом впровадження орієнтованої на потреби населення діяльності органів системи МВС, її швидким і компетентним реагуванням на надзвичайні ситуації і події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, вжиття запобіжних заходів та активної участі населення у забезпеченні публічної безпеки і порядку [12].

Найбільш небезпечними джерелами та передумовами загроз безпеці суспільству можуть бути наступні чинники та явища:

1. інституційна слабкість державної влади та органів самоврядування, що робить країну і громади вразливими до впливу деструктивних зовнішніх і внутрішніх чинників;
2. природні катаклізми, кліматичні зміни, технологічні катастрофи та надзвичайні події, пов'язані з діяльністю людини;
3. внутрішні і транскордонні кризові явища політичної, економічної, фінансової, демографічної природи;
4. тероризм, наркоторгівля, організована злочинність;
5. обмежені ресурси (природні, економічні, соціальні), брак або недосконалість норм і правил користування ними, корупція, що провокують небажані форми конкуренції за доступ до ресурсів [24].

Комунікація поліції та громади допоможе ефективніше запобігати новим правопорушенням, а це дозволить заручитися підтримкою громади та будувати довіру між поліцейськими та мешканцями. Такий формат дозволить абсолютно по-іншому налагодити роботу, яка сприятиме формуванню позитивного іміджу

поліції серед громадян. Співпрацюючи з громадою, поліція отримає можливість підвищувати обізнаність мешканців про свою роботу. Взаємодія всіх сторін допоможе дізнатися про проблеми один одного та побачити шляхи їх вирішення задля досягнення спільної мети.

Головними загальними напрямками докладання зусиль заради забезпечення стійкості та безпеки громад мають бути:

- у рамках правового поля держави створення у громадах інституційних спроможностей із запобігання появі, прояву та ескалації негативних чинників і кризових явищ, з реагування на них, ліквідації наслідків і відновлення нормальних умов поточної життєдіяльності та розвитку;

- розвиток у громадах культури існування, розвитку та безпеки, підвищення обізнаності населення з питань безпеки; забезпечення відносної економічної самодостатності громад за наявності взаємовигідних взаємозв'язків з іншими громадами та державою, зниження чутливості до негативних впливів різноманітного характеру;

- створення громадами організаційно-виконавчої системи забезпечення безпеки (добровільних формувань, груп, дружин, загонів, комунальних підприємств тощо) з відповідно підготовленими кадрами, матеріально технічними оснащенням, нормативно-правовим забезпеченням, дієвими каналами взаємодії із системами інших громад і держави [12].

Критично високий негативний баланс недовіри суспільства до головних державних інститутів, що формують і реалізують політику безпеки, викликає глибоке занепокоєння і дає як пряму оцінку ефективності їх роботи, так і пояснення багатьох інших проблем, відображених у результатах дослідження. Особливе занепокоєння викликають соціологічні заміри рівня довіри громадян до державних інститутів. Результати соціологічних досліджень демонструють критично низький рівень довіри громадян до практично всіх органів центральної влади України. Найбільш високий негативний баланс довіри до Президента, Верховної Ради, Кабінету Міністрів зафіксований серед громадян південних і східних областей. Традиційно лідерські позиції в рівні суспільної довіри

посідають волонтерські організації, Церква і Збройні Сили. За наявності загальноукраїнського позитивного балансу до структур сектору безпеки, слід також звернути увагу на відмінності у позиціях жителів Сходу як єдиного регіону, де фіксується негативний баланс довіри до Збройних Сил України, Національної гвардії і добровольчого руху. Найбільш критичною є ситуація з довірою громадян до судів і прокуратури. НАБУ, попри його надзвичайно потужну присутність в інформаційному просторі, наразі теж має негативний баланс довіри за результатами опитування [10].

Таким чином, взаємодія поліції та громади на засадах партнерства є однією з головних передумов формування демократичного суспільства та успішного завершення реформи децентралізації. Сьогодні, важливими є такі завдання щодо активізації співпраці поліції з громадою: підвищення авторитету й довіри населення до поліції; покращення стану комунікативної та загальної культури ОВС; сприяння об'єктивному інформуванню населення про діяльність працівників правоохоронних органів за допомогою засобів масової інформації; ретельна перевірка фактів і матеріалів, які публікуються чи демонструються в мас-медіа, створення позитивного іміджу шляхом підвищення рівня компетентності та покращення результатів діяльності персоналу ОВС тощо.

Разом з тим, створення безпечного середовища для суспільства є одним з пріоритетних напрямків діяльності органів системи МВС. Це відбувається через формування та реалізацію державної політики у сфері внутрішніх справ, зміцнення довіри до органів системи МВС з боку суспільства, продовження розвитку України як безпечної європейської держави, в основі якої лежать інтереси її громадян та висока ефективність усіх складових системи МВС, а також через тісну взаємодію правоохоронних органів та громадян.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ВІННИЦЬКОГО ВІДДІЛУ ПОЛІЦІЇ

2.1. Організаційна характеристика Вінницького відділу поліції

Вінницький відділ поліції являється підпорядкованим підрозділом Головного управління Національної поліції у Вінницькій області (додаток А) та керується у своїй діяльності наступними нормативно-правовими актами:

- Конституція України;
- Кримінальний кодекс України;
- Кримінальний процесуальний кодекс України;
- Цивільний кодекс України;
- Закон України «Про національну поліцію»;
- Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»;
- Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»;
- Закон України «Про запобігання корупції»;
- Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»;
- Закон України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі»;
- Закон України «Про дорожній рух»;
- Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори»;
- Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національну поліцію» та ін.

Організаційна структура Вінницького відділу поліції представлена на рис.

2.1.

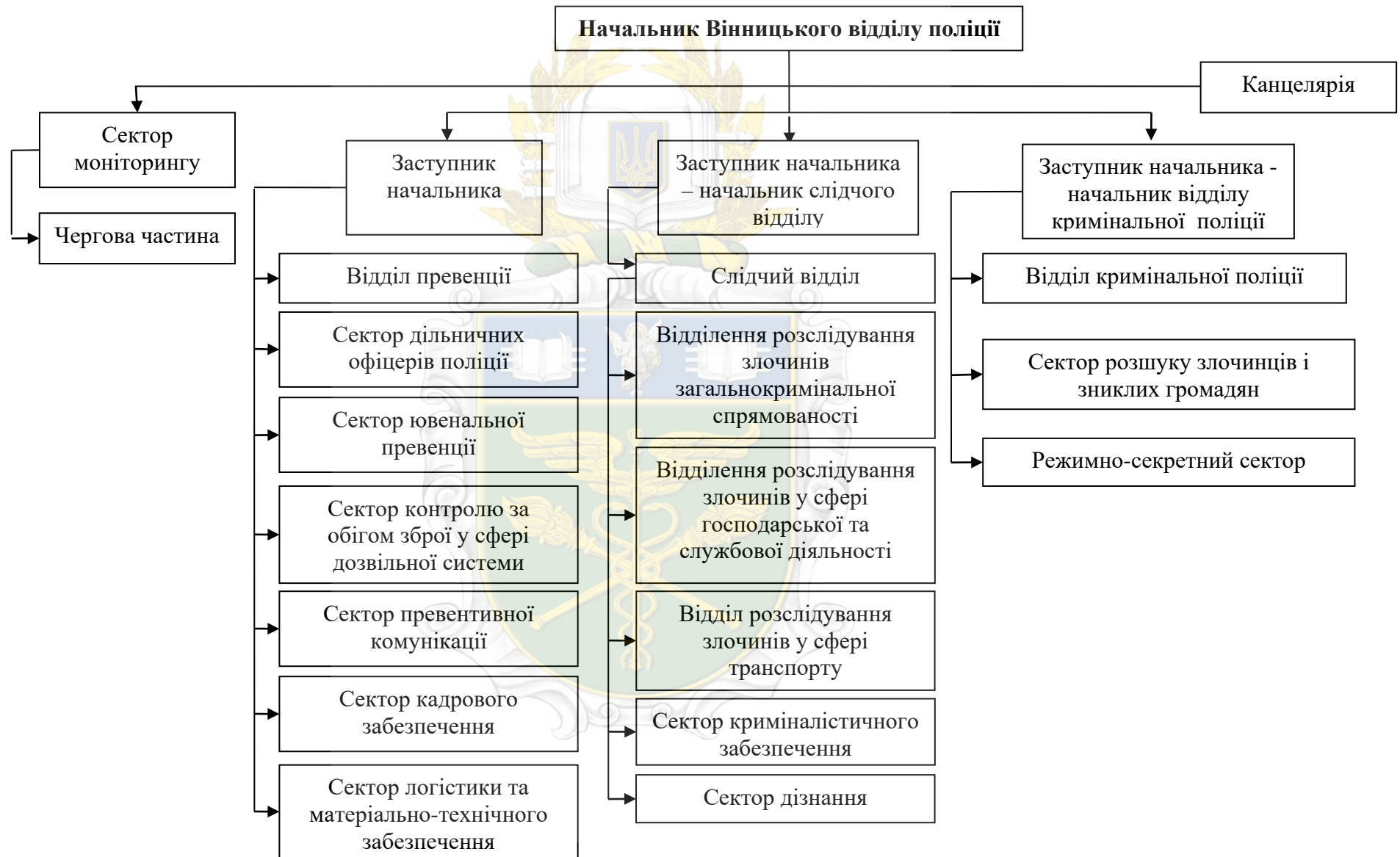

Рисунок 2.1 – Організаційна структура Вінницького відділу поліції

Як видно з рис. 2.1, начальнику Вінницького відділу поліції безпосередньо підпорядковуються заступник начальника, заступник начальника – начальник слідчого відділу, заступник начальника – начальник відділу кримінальної поліції, сектор моніторингу та канцелярія.

Заступнику начальника підпорядковуються:

- відділ превенції, до кадрового складу якого входять начальник відділу, заступник начальника, старші інспектори та інспектори. У службові обов'язки інспектора відділу превенції входить: забезпечення громадського порядку у відповідній зоні реагування; здійснення заходів, спрямованих на розкриття злочинів по гарячих слідах, а також протидія злочинності; здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню адміністративних правопорушень; забезпечення безпеки дорожнього руху та контролю за станом дорожньої інфраструктури; своєчасне реагування на заяви та звернення громадян; вживання заходів для запобігання та припинення насильства в сім'ї; здійснення превентивних заходів (перевірка осіб, що перебувають на обліку Національної поліції); запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням у дитячому середовищі;
- сектор дільничних офіцерів поліції. У даному секторі працюють начальник сектору, заступник начальника, старші дільничні офіцери поліції, дільничні офіцери поліції. Напрямами діяльності дільничних офіцерів поліції є: виявлення причин та умов, що призводять до вчинення правопорушень і здійснення відповідної профілактичної роботи; своєчасне реагування на звернення громадян про кримінальні, адміністративні правопорушення або події; провадження у справах про адміністративні правопорушення; вживання заходів для запобігання та припинення насильства в сім'ї; контроль за дотриманням спеціальних правил зберігання і використання зброї та спеціальних засобів індивідуального захисту; вживання заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень, рішень інших органів (посадових осіб); участь у здійсненні заходів, спрямованих на соціальну адаптацію осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі; взаємодія у межах контрольованих

прикордонних районів з співробітниками прикордонної служби щодо проведення превентивних заходів з протидії нелегальній міграції та іншій протиправній діяльності;

- сектор ювенальної превенції. Роботу сектору забезпечують начальник сектору, старші інспектори та інспектори. Основними завданнями сектору є: профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення; ведення профілактичного обліку дітей, схильних до вчинення правопорушень та проведення із ними заходів індивідуальної профілактики; участь в установленні місцезнаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отриманні даних для цього в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення; вжиття заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них, а також жорстокому поводженню з дітьми; вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, у тому числі здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх осіб; провадження діяльності, пов'язаної із захистом права дитини на здобуття загальної середньої освіти; взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування з питань забезпечення прав та законних інтересів дітей; здійснення у межах компетенції досудового розслідування кримінальних проступків у формі дізнання;

- сектор контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи. У даному секторі працюють начальник сектору, старший інспектор та інспектори;

- сектор превентивної комунікації. Роботу сектору забезпечують старший інспектор та інспектори;

- сектор кадрового забезпечення. У даному секторі працюють начальник сектору, заступник начальника, старші інспектори та інспектори. Основними завданнями сектору кадрового забезпечення є: забезпечення виконання вимог Конституції України, Кодексу законів про працю, Законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України при організації роботи з відбору, розстановки та підготовки працівників; удосконалення роботи з

кадрового забезпечення діяльності відділу поліції, здійснення аналітичної роботи, планування, упровадження в поточну діяльність сучасних форм організації праці, проходження служби та методів управління; організація роботи зі зміцнення трудової та службової дисципліни; вивчення, узагальнення та поширення позитивного досвіду організації роботи з відбору, розстановки та навчання поліцейських; реалізація організаційно-штатних заходів у межах наданих повноважень; організація та проведення службової підготовки особового складу, спортивно-масової роботи; забезпечення соціального захисту поліцейських; здійснення психологічного забезпечення діяльності особового складу;

- сектор логістики та матеріально-технічного забезпечення, роботу якого забезпечують начальник відділу, поліцейський з обліку та збереження речових доказів і озброєння, поліцейські-водії, прибиральники службових приміщень, прибиральники територій, робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків.

Заступнику начальника – начальнику слідчого відділу підпорядковується слідчий відділ, роботу якого, окрім заступника начальника, забезпечують старші слідчі та старші інспектори. В свою чергу, структуру слідчого відділу формують:

- відділення розслідування злочинів загальнокримінальної спрямованості, у якому працюють начальник відділення, заступник начальника, старші слідчі та слідчі. Зокрема, до посадових обов'язків старших слідчих відділення входить: проведення досудового розслідування за наявності підстав, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України; проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, встановлених Кримінальним процесуальним кодексом України; доручення проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам; звернення за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій; повідомлення за погодженням із прокурором особі про підозру; виконання доручення та вказівок прокурора у кримінальних

провадженнях, які надаються в письмовій формі; забезпечення повного, усебічного та неупередженого розслідування злочинів у межах установлених КПК України строків; дотримання вимог Конституції України, КПК України та законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України під час проведення досудового розслідування; складання за результатами розслідування обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та подавати їх прокурору на затвердження; прийняття процесуальних рішень у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України, у тому числі щодо закриття кримінального провадження;

- відділення розслідування злочинів у сфері господарської та службової діяльності. У даному відділенні працюють начальник відділення, його заступник, старші слідчі та слідчі;

- відділ розслідування злочинів у сфері транспорту, організаційна структура якого є аналогічною до двох попередніх відділів;

- сектор криміналістичного забезпечення, у якому працюють начальник сектору, старший інспектор та інспектори;

- сектор дізнання, інспектори якого: забезпечують розслідування кримінальних проступків, віднесених до підслідності органів Національної поліції України; досліджують обставини кримінального провадження та надають їм належну правову оцінку; забезпечують своєчасне реагування на заяви та повідомлення про вчинення кримінального проступку.

В свою чергу, заступнику начальника - начальнику відділу кримінальної поліції безпосередньо підпорядковується відділ кримінальної поліції. До особового складу відділу входять:

- заступник начальника;
- старші оперуповноважені працівники;
- оперуповноважені працівники.

У підпорядкуванні відділу кримінальної поліції знаходяться сектор розшуку злочинців і зниклих громадян та режимно-секретний сектор.

У 2019 році у Вінницькому відділі поліції працювало 487 осіб, що на 63 особи більше, ніж у 2018 році. Відповідно, у 2017 році у відділі працювало на 73 особи менше, ніж у 2019 році (рис. 2.2).

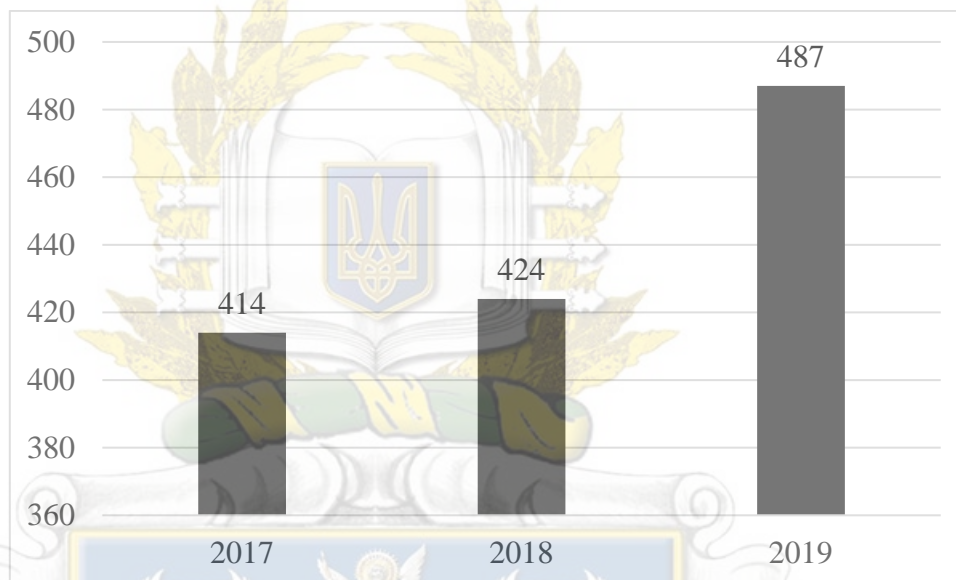

Рисунок 2.2 – Динаміка та чисельності працівників Вінницького відділу поліції у 2017-2019 рр., осіб

Слід зауважити, що 95% працівників було звільнено за власним бажанням, решту – по досягненню пенсійного віку.

Майже 23% усієї чисельності працівників Вінницького відділу поліції у 2019 році становили жінки. Разом з тим, 349 працівників відділу мали досвід роботи більш, ніж 3 роки.

Протягом звітного періоду, працівники Вінницького відділу поліції регулярно проходили навчання. У 2019 році до дисциплінарної відповідальності було притягнуто 114 працівників. Серед них: 61 – за різними фактами; 53 – за невиконання вимог кримінально-процесуального законодавства. Також було заохочено 86 працівників. Серед них 67 осіб – за сумлінне виконання службових обов'язків. Серед заохочень були – премії, почесні грамоти, подяки від начальника ГУНП, органів місцевого самоврядування.

Однак, варто відмітити, що протягом періоду, який аналізувався, Вінницький відділ поліції зіштовхнувся з проблемою, характерною для правоохоронної системи держави в цілому – досить значним відсотком неуккомплектованості штату, що призводить до перевантаження існуючих працівників. Перш за все, головною причиною такого негативного явища є низький рівень заробітної плати.

Так, у 2015 році працівники поліції отримували непогану оплату. Однак, інфляція негативно вплинула на рівень заробітної плати. Наразі, середня заробітна плата працівника поліції в Україні становить близько 15 000 грн. на місяць. Це трохи більше 400 євро, що є досить низьким рівнем за європейськими мірками. У регіонах рівень заробітної плати поліцейських ще нижчий – приблизно 10 000 грн. на місяць.

Тому, молоді та вмотивовані люди залишають поліцейську систему, тоді як старші офіцери, які мають нелегальні джерела доходу, залишаються. Так, наприклад, у червні 2020 року в Національній поліції працювало 151 600 осіб. Дефіцит кадрів становив 23 700 осіб або 16%. Патрульна поліція також не забезпечена достатньою кількістю персоналу (дефіцит кадрів становить майже 22%).

Таким чином, результати аналізу організаційної характеристики Вінницького відділу поліції дають змогу зробити висновки про ефективне забезпечення роботи усіх відділів та секторів, а також збалансовану кадрову політику. Водночас, нагальною залишається проблема дефіциту кадрів, вирішення якої можливе лише на національному рівні.

2.2. Моніторинг спільних дій Вінницького відділу поліції та громади міста Вінниці задля створення безпечного середовища

На сьогоднішній день, для створення безпечного середовища для суспільства не достатньо участі у даному процесі лише поліції. Як показує

зарубіжний досвід, найкращих результатів щодо вирішення проблем безпеки можливо досягти за умов спільної участі місцевої влади, поліції та громади (рис. 2.3).

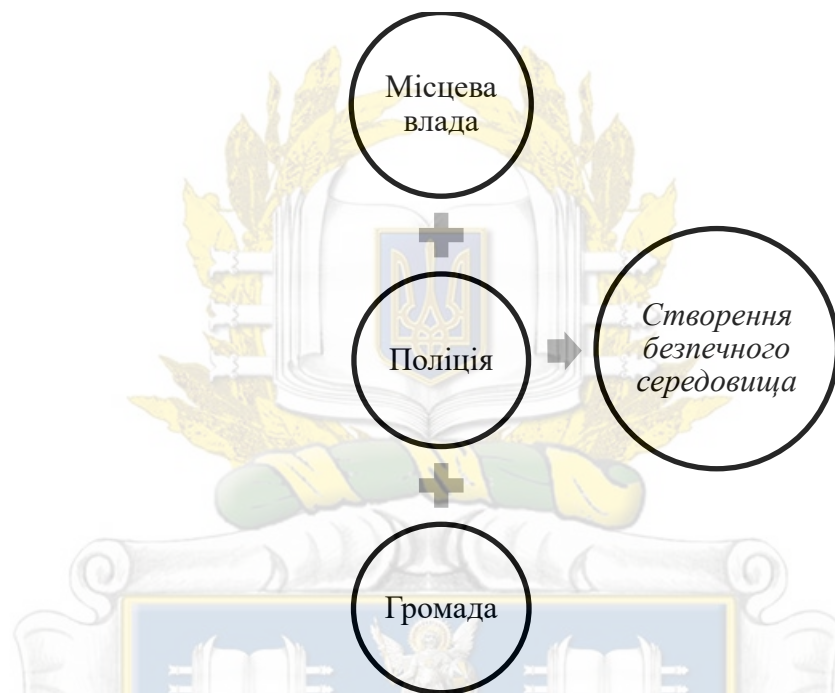

Рисунок 2.3 – Модель взаємодії суб'єктів забезпечення безпечного середовища для суспільства

Початковим етапом створення сприятливого середовища для побудови ефективної взаємодії поліції та громади можна вважати реформу Національної поліції, яка розпочалась у 2015 році та передбачала створення нормативно-правової бази, що регулює діяльність поліції відповідно до сучасних світових стандартів.

У Статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» чітко зазначено, що діяльність поліції має здійснюватися в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і має бути спрямована на задоволення їхніх потреб. При цьому, рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

Позитивним можна назвати той факт, що відповідно до звіту начальника Вінницького відділу поліції ГУНП у Вінницькій області перед населенням, у 2019

році рівень довіри громадян до поліції збільшився та становив 46% порівняно із показником 2018 року, який складав 44%.

Підрозділи поліції м. Вінниці - в трійці лідерів за результатами опитування, проведеного у 24 обласних центрах України соціологічною групою «Рейтинг» за ініціативи Міжнародного республіканського інституту щодо дослідження ставлення громадян до органів місцевого самоврядування та правоохоронних органів.

Якщо брати до уваги кількість контактів поліції з населенням, то даний показник також збільшився у 2019 році порівняно із попереднім періодом – із 69723 контактів до 71237.

Водночас, спостерігалась дещо нестабільна тенденція щодо проведених заходів, спрямованих на підвищення довіри громадян до поліції (рис. 2.4).

Рисунок 2.4 – Порівняльна динаміка кількості проведених заходів, спрямованих на підвищення довіри громадян до поліції у 2018 та 2019 рр.

Як свідчать дані рис. 2.4, у 2019 році збільшились кількість опрацьованих/вжитих заходів у відповідь на звернення громадян та кількість прийнятих звернень громадян через секретаріат порівняно із 2018 роком. При

цьому, зменшились кількість матеріалів про роботу поліції у ЗМІ та кількість зустрічей керівників поліції з населенням.

Слід зауважити, що розділ «Громадський контроль Національної поліції» Закону України «Про Національну поліцію» передбачає: звіт про поліцейську діяльність; прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції; взаємодію між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування. Також цим розділом визначено, що поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проєктів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань.

У працівників Вінницького відділу поліції є певний досвід залучення до заходів, орієнтованих на налагодження співпраці з громадою. Зокрема, протягом 2015-2016 рр. у місті Вінниця реалізовувався проєкт «Впровадження поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду у Вінницькій області» (Community policing) за ініціативи Експертного центру з прав людини у взаємодії з місцевою владою, Асоціації ОСББ Вінниччини та громадських організацій за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Метою Програми було запровадити ефективні моделі діяльності поліції з урахуванням правоохоронних потреб місцевих громад. Для цього було створено робочу групу, визначено перші завдання та заходи реалізації проєкту, визначено об'єкти реалізації проєкту (м. Бар Вінницької області та район Вишеньки м. Вінниці), розроблено інтерактивні матеріали з метою просвітницької роботи щодо концепції нової моделі діяльності поліції, побудованої на принципах взаємодії та партнерства поліції і населенням за місцем проживання.

В рамках проєкту було проведено наступні заходи:

- навчання патрульних поліцейських, під час якого їм розповіли: що таке поліцейська діяльність, орієнтована на громаду (Community Policing); в яких країнах вона вже впроваджена та чому отримала позитивну оцінку серед населення; які законодавчі зміни зумовили появу програми в Україні та який процес її імплементації. Також поліцейські дізналися, як можна ефективніше

здійснювати свою діяльність з урахуванням думки громади, щоб населення відчувало себе у безпеці за місцем проживання;

- Головою правління Асоціації ОСББ Вінниччини було проведено тренінг для чергових дільничних інспекторів щодо їхньої взаємодії зі старшими по будинкам та головами ОСББ з питань безпеки приватної та сумісної власності;

- навчання 20 патрульних поліцейських жестової мови.

Крім того, в діяльність поліції Вінницької області активно впроваджується філософія «Community Policing». З цією метою, у 2019 році реалізовувались наступні проєкти:

- «Поліцейський офіцер громади». Проєкт передбачає створення якісно нової моделі функціонування дільничних офіцерів поліції у сільській місцевості та надання поліцейського сервісу для сіл, селищ та невеликих міст. У планах охопити усю область, тому з метою популяризації даного задуму проводяться зустрічі із головами кожної територіальної громади для роз'яснення переваг введення посади поліцейського офіцера громади в ОТГ;

- впровадження на території обласного центру в цілодобовому режимі додаткових 10 екіпажів груп швидкого реагування, які за підтримки міської влади, реагують на повідомлення громадян про домашнє насильство, припиняють такі факти, надають допомогу потерпілим від домашніх агресорів, залучають до вирішення цієї проблеми соціальні служби та психологів. З метою привернення уваги громадськості до подолання домашнього насильства, підвищення рівня обізнаності населення із зазначеного питання, активізації партнерського руху органів державної влади, закладів, установ та організацій різних форм власності щодо викорінення домашнього насильства, формування свідомості всіх верств населення стосовно нетерпимого ставлення до насильства постійно проводиться просвітницька робота серед населення;

- зміна підходів у роботі поліції під час масових акцій, шляхом впровадження скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки. Зокрема,

було налагоджено постійну комунікацію з учасниками заходів шляхом активного залучення представників «Поліції діалогу»;

- «Шкільний офіцер поліції». В рамках проєкту, вінницька поліція та школи працюватимуть спільно, щоб вирішувати проблеми школярів та попереджати негативні явища у молодіжному середовищі. Відповідний меморандум представники департаменту освіти міської ради та Управління патрульної поліції Вінниці підписали 20 грудня 2019 року. Вже у тому ж місяці спеціальні навчання пройшли чотири шкільні офіцери. Наразі, їх п'ятеро. Шкільні офіцери відвідують батьківські збори, проводять профілактичні бесіди зі школярами, інформують батьків про актуальні негативні явища у молодіжному середовищі. З цією метою, експерти та громадські діячі розробили, а Міністерство освіти України затвердило 24 уроки. Такі заняття відбуватимуться у формі бесіди, під час яких будуть застосовуватися різні інтерактивні методи, які матимуть на меті донести учням цікаву та важливу інформацію у сфері права, вирішення конфліктів з однолітками, виходу із небезпечних ситуацій тощо.

Крім того, ще у 2017 році Вінниця стала першим містом в Україні, де запровадили проєкт «Сусідської варти». Він має на меті залучити до пильнування правопорядку в місті мешканців ОСББ. Також «Сусідська варта» – унікальний проєкт. Це складова моделі Community Policing, яка покликана встановити взаємодію мешканців будинків із поліцією, яка вперше реалізується в Україні. Це комунікація, яка полягає в тому, що члени громад та об'єднань співвласників багатоквартирних будинків тісно взаємодіють з поліцейськими: повідомляють правоохоронцям про підозрілі ситуації, вчинені правопорушення, ведуть діалог щодо превенції порушень закону.

Особливе місце у роботі поліції посідає захист прав дітей. Головне завдання «ювеналів» – уберегти дітей від насильства і жорстокості, негативного психологічного впливу, суїцидальної поведінки та недопущення проявів агресії і жорстокості. Задля цього, у 2019 році було започатковано та реалізовано на території області ряд проєктів, а саме:

- «Почуємо кожного» - проведення виїзних особистих прийомів дітей у навчальних закладах керівником ювенальної превенції;
- «Безпечна сім'я» - заходи, під час яких здійснювалися виїзди у сім'ї, що перебувають у складних життєвих обставинах та у яких виховуються діти;
- «Поліцейські уроки безпеки» - це просвітницькі заходи працівників ювенальної превенції та тренінгового центру із учнями шкіл щодо ведення здорового способу життя, безпечної поведінки, тощо.

Також проведено профілактичні заходи, зокрема, з нагоди Дня захисту дітей 1 червня - акція з рамкою «Інстаграм» під назвою «За_check_in_ся з копом!», Всесвітній день дитини, акція «Діти! Поліція! Безпека!», Всесвітній день запобігання самогубствам, «Безпечне літо», Всеукраїнський профілактичний захід «Урок з поліцейським», Всеукраїнський тиждень з протидії булінгу, «Поверни дитину до школи!», Інтелектуально-розважальний конкурс «Правничі ігри» серед учнів ЗОШ в межах Всеукраїнського тижня права, «Відведи дитину до школи», «Шануй захисника України», «Відповідальність починається з мене», «Безпечний Інтернет» та «Відповідальне батьківство».

Разом з тим, значною перешкодою до побудови ефективного партнерства між поліцією та громадою задля створення безпечного середовища залишається таке негативне явище як рівень корупції в правоохоронних органах.

Одним із найвагоміших показників, який характеризує рівень корупції в країні є Індекс сприйняття корупції. У 2019 році Україна займала 126 місце серед 180 країн світу, опустившись на 6 позицій порівняно з 2018 роком (рис. 2.5).

Як свідчать дані рис. 2.5, найкращим показник Індексу сприйняття корупції за останні 5 років був у 2018 році. А у 2019 році позиції України опустились до рівня 2017 року. Поруч з Україною у даному рейтингу знаходяться такі країни як Киргизстан, Азербайджан та Джибуті.

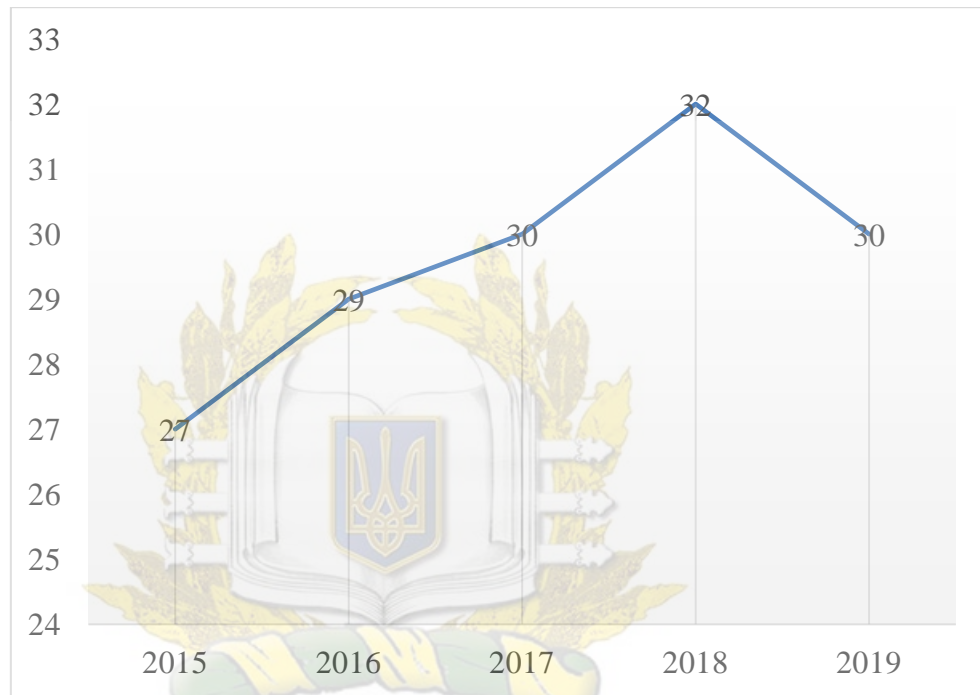

Рисунок 2.5 – Динаміка показників Індексу сприйняття корупції України протягом останніх п'яти років

За результатами опитування підприємців, експертів і населення «Корупція в Україні 2020: розуміння, сприйняття, поширеність», проведеного в рамках програми «Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу в Україні (EUACI)» (опитування проводилось соціологічною компанією «Info Sapiens» з 4 березня по 8 квітня 2020 р.), корупція є другою за значущістю суспільною проблемою в Україні. При цьому, 69% опитаних оцінили дану проблему як дуже серйозну, 44,2% українців стикалися з корупційними практиками, 56,9% підприємців та 52,2% від усього населення країни вважають, що найперше державі потрібно подолати корупцію в судах .

Громадяни України найчастіше вважають корумпованими ті інституції, з якими вони рідше стикаються в реальному житті – митницю, суди, Верховну Раду, прокуратуру, поліцію. Теж саме можна сказати про оцінку бізнесу та експертів, які мають більше досвіду співпраці з державними інституціями та краще проінформовані про їх роботу (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Інституції, які характеризуються найвищим рівнем корупції за оцінками населення, бізнесу та експертів у 2020 році

Назва інституції	Оцінка з боку населення	Оцінка з боку бізнесу	Оцінка з боку експертів
Митниця	4,50	4,19	4,16
Суди	4,43	3,97	3,98
Верховна Рада України	4,37	4,08	3,90
Прокуратура	4,33	3,84	3,92
Охорона здоров'я	4,32	3,65	3,91
Поліція (окрім, патрульної поліції)	4,08	3,45	3,98

*Оцінка проводилась за 5-ти бальною шкалою, де 1 бал – відсутність корупції, 5 балів – поширеність корупції

Дані табл. 2.1 також свідчать, що поліція як один із основних правоохоронних органів України також оцінена як інституція з високим рівнем поширення корупції, при чому найбільший бал присвоєно з боку населення, а найменший – з боку бізнесу.

Корупція в поліції є спадком 1990-х років, а то й навіть епохи Радянського Союзу. Численні журналістські розслідування вказують на негативні практики, які й досі мають місце в Україні. До них відносяться:

- а) поліцейські чинять тиск на представників бізнесу та вимагають у них хабарі;
- б) злочини з боку поліції часто приховуються владою в обмін на хабарі або подарунки;
- в) непрозорі призначення та просування найближчих родичів, друзів політиків та найвищих посадових осіб на високі посади в поліції;
- г) незрозуміле багатство керівництва поліції вищої та середньої ланки (та їх сімей), а також відсутність декларування активів, майна, дорогих автомобілів та подарунків;

д) тісні стосунки між керівництвом Міністерства внутрішніх справ та підприємствами з поганою репутацією, які можуть продовжувати вигравати державні тендери;

е) відсутність доброчесності з боку слідчих під час досудового розслідування;

є) поліція розпочинає кримінальні провадження проти журналістів, які розслідують та оприлюднюють інформацію про корупцію в правоохоронних органах.

Після Революції Гідності у 2014 році подолання корупції в органах поліції стало головним завданням уряду України та її міжнародних партнерів. В результаті було прийнято Закон України «Про національну поліцію». Прийняття даного законодавчого акту, разом із низкою реформ, які були впроваджені того ж року, були спрямовані на викорінення старої корупційної системи в поліції.

Міжнародні експерти вважають одним із найуспішніших кроків щодо реформування органів поліції – створення нової патрульної поліції, тоді як надзвичайно корумпована автоінспекція та патрульна служба були розформовані. Тисячі молодих вмотивованих людей, які до цього перебували поза межами поліцейської системи, були відібрані для роботи в якості патрульних поліцейських.

Ще одним етапом реформування органів поліції стала повторна атестація. Працівники поліції повинні були скласти новий іспит (зі знання законів, загальних навичок тощо), щоб зберегти свої посади. Однак, це призвело до того, що мало хто з працівників був звільнений (лише 7% не склали іспит). Навіть ті, кого звільнили, незабаром були поновлені на роботі через суд. Ці «старі» поліцейські працюють і сьогодні, застосовуючи старі корупційні схеми, як і раніше.

В цілому, реформування старої системи МВС передбачало 2 основних напрямки: 1) формування нової системи цивільного Міністерства внутрішніх справ; 2) утворення Національної поліції як центрального органу виконавчої

влади в системі МВС. Обидва напрямки визначали порядок формування нової структури МВС та Національної поліції.

Таким чином, Українська влада намагалася реалізувати класичну європейську модель реформ, розділивши функції Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції. Національна поліція повинна була відповідати за розслідування, виявлення та запобігання злочинам, а Міністерство відповідало за рішення на стратегічному рівні та процес реформування. На жаль, поділ влади та впливу відбувся лише на папері, а не на практиці.

Варто відмітити, що значною проблемою в Україні залишається закритість інформації щодо реального стану поширення корупції в правоохоронних органах. Однак, це не зменшує наслідків цієї протиправної діяльності як для країни в цілому, так для громадян.

У вільному доступі можна знайти лише актуальні дані 2-х річної давності. Так, за результатами вжитих Службою безпеки України заходів, протягом 2018 року в органах Національної поліції України викрито 124 корупційні злочини, у вчиненні яких особам повідомлено про підозру, з них 108 – за статтею 368 («Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою») Кримінального кодексу України (КК України). Засуджено 48 осіб. Звільнено від займаних посад 83 співробітники.

Таким чином, на сьогоднішній день Вінницький відділ поліції рухається у напрямку відкритості до спільного з громадою вирішення проблем створення безпечного середовища, активно проваджуючи філософію «Community Policing». Водночас, проблема поширення корупції в правоохоронних органах України залишається дуже гострою, що в свою чергу, частково нівелює позитивні зрушення у діяльності поліції.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СПІВПРАЦІ МІЖ ПОЛІЦІЄЮ ТА ГРОМАДОЮ МІСТА ВІННИЦІ

3.1. Побудова ефективного партнерства між поліцією та громадою: стратегічний підхід

Виходячи із результатів дослідження, представлених у попередньому розділі, можна стверджувати, що Вінницький відділ поліції використовує окремі елементи концепції «Community Policing». Однак, на нашу думку, для побудови ефективного партнерства з громадою необхідно застосовувати стратегічний підхід. Адже, через брак стратегії, завдань і плану роботи поліції з населенням працівники не розуміють необхідність роботи у цьому напрямку, зокрема, як нові методи взаємодії з населенням можуть допомогти їм у повсякденній роботі.

Варто зазначити, що в Україні наразі відсутні будь-які обласні та місцеві програми взаємодії поліції та населення, які б об'єднували зусилля усіх зацікавлених сторін над вирішенням найбільш нагальних проблем безпеки у громаді, і робота над якими має вестися систематично та впродовж довготривалого періоду.

Разом з тим, 22 грудня 2019 року Вінницькою міською радою було затверджено «Комплексну правоохоронну програму на 2019-2021 роки». Положення, визначені у Програмі, відповідають стратегічному пріоритету 1 «Формування сильної місцевої громади» Стратегії розвитку «Вінниця-2020», що передбачає розвиток активної місцевої громади та активну участь усіх мешканців в усіх сферах життєдіяльності, в розбудові Вінниці як сучасного, комфортного європейського міста, в тому числі покращенні правопорядку.

Передбачені в Програмі заходи спрямовані на співпрацю з громадськими організаціями та громадою в цілому, так як пріоритетним у роботі усіх правоохоронних органів є діалог з громадськістю. Зокрема:

1. Боротьба з рецидивною злочинністю:

- підвищення стану поінформованості учнівської, студентської молоді в навчальних закладах міста щодо призначення кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі та адміністративних стягнень у вигляді громадських робіт. Проведення батьківських зборів з цих питань з залученням представників органів: уповноваженого органу з питань пробації, освіти, охорони здоров'я, Служби у справах дітей, органів внутрішніх справ, прокуратури, тощо.

2. Забезпечення підвищення рівня правової підготовки населення:

- організація роботи щодо правової освіти громадян у бібліотеках міста шляхом проведення днів інформації, книжкових виставок, зустрічей, оглядів юридичної літератури та інформування про нові видання;

- підвищення ефективності взаємодії органів Національної поліції та виконавчих органів міської ради по виконанню вимог Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», профілактики злочинності та правопорушень серед неповнолітніх, запобігання дитячій бездоглядності.

3. Підвищення рівня правової освіти учнівської та студентської молоді:

- організація роботи гуртків, клубів у навчальних закладах міста, правових лекторіїв та кінолекторію у міському Палаці мистецтв. Проведення олімпіад, вікторин, конкурсів на краще володіння правовими знаннями;

- проведення учнівських конференцій та круглих столів з актуальних питань правової освіти;

- організація та проведення тижня правових знань у навчальних закладах міста. Реалізація пізнавальних проектів адаптованих для різних вікових категорій;

- забезпечення проходження практики студентською молоддю, яка навчається в юридичних навчальних закладах.

4. Підвищення рівня правової поінформованості населення:

- забезпечення сприяння у висвітленні змін у законодавстві через друковані засоби масової інформації;

- забезпечення сприяння у висвітленні в телерадіопередачах актуальних правових питань із залученням керівників місцевих органів влади

- забезпечення випуску та розповсюдженню спеціальних видань (інформаційні бюлетені, пам'ятки, посібники, буклети тощо) правороз'яснювального спрямування.

Однак, вищезазначені заходи носять скоріш інформаційний характер та не передбачають активного залучення громади до побудови спільного з поліцією плану дій щодо створення безпечного середовища.

Вважаємо, що для побудови ефективного партнерства з громадою міста Вінницькому відділу поліції доцільно розробити відповідний стратегічний план, який включатиме основні стратегічні пріоритети та перелік заходів, спрямованих на їх досягнення. Наприклад, такий план може містити наступні розділи:

- аналіз поточної ситуації та визначення проблем безпеки, які потрібно усунути шляхом взаємодії з громадою із врахуванням думки населення та особливостей регіону;
- визначення стратегічних цілей побудови ефективного партнерства поліції з громадою;
- визначення переліку заходів, необхідних для досягнення стратегічних цілей;
- визначення форм, способів та інструментів взаємодії поліції з громадою в процесі реалізації стратегічного плану;
- визначення принципів взаємодії поліції з органами місцевого самоврядування в процесі реалізації стратегічного плану;
- визначення можливих джерел фінансування;
- визначення методів та інструментів оцінки та моніторингу виконання стратегічного плану.

Кожний із вищезазначених розділів є досить важливим при розробці стратегічного плану побудови ефективного партнерства між поліцією та громадою задля створення безпечного середовища, але окремої уваги заслуговує план заходів, спрямованих на досягнення стратегічних цілей, приклад структури якого представлений у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Приклад структури плану заходів в рамках побудови ефективного партнерства між поліцією та громадою задля створення безпечного середовища

Стратегічна ціль	Перелік заходів	Орієнтовний обсяг фінансування			Очікуваний результат	Відповідальний виконавець
		Рік 1	Рік 2	Рік 3		

Враховуючи існуючий міжнародний досвід, можна стверджувати, що стратегічне планування побудови ефективного партнерства між поліцією та громадою задля створення безпечного середовища має базуватись на таких основних принципах:

- довіри та легітимності;
- прозорості;
- проблемоорієнтованості;
- підзвітності.

Стратегічний план повинен містити чіткі, послідовні цілі і методи їх реалізації, які можуть бути реально досягнуті в межах запланованого періоду з використанням наявних ресурсів та врахуванням місцевих безпекових умов. Кінцевою метою плану може бути введення концепції поліцейської роботи з населенням в регіоні.

На нашу думку, Вінницькому відділу поліції доцільно створити окрему сторінку у соціальних мережах, щоб забезпечити інформаційний супровід реалізації стратегічного плану та підвищити рівень довіри населення. На сторінці слід висвітлювати усі проведені заходи в рамках виконання плану та результати щорічного моніторингу.

В діяльність Вінницького відділу поліції можна впровадити ще один стратегічний підхід, який допоможе підвищити рівень довіри населення до працівників поліції та, у подальшому, підтримувати перспективи ініціативи та проекти у сфері забезпечення громадської безпеки – «Predictive Policing».

«Predictive Policing» являє собою превентивну стратегію, що опирається на комп'ютерні розрахунки, за допомогою якої німецька поліція оцінює ступінь ризику здійснення тих чи інших злочинів в тих чи інших районах свого патрулювання.

Мета такої стратегії – за допомогою технічних засобів спробувати хоча б на крок випередити зловмисника. Тобто, поліція не чекає, коли буде скоєно злочин, а вже знаходиться в тому місці, де він, швидше за все, може бути скоєним, і тим самим запобігає йому. Це стосується переважно квартирних крадіжок, офісних зломів та викрадення автомобілів.

«Predictive Policing» враховує найрізноманітніші дані. Комп'ютер, наприклад, знає, що професійні домушники, скоріше, вибирають в якості мети дорогі будинки, розраховуючи на багату здобич, хоча і підозрюють, що можуть натрапити на сигналізацію і міцні двері. На справу такі злочинці виходять переважно пізно восени або взимку. Але зоною ризику можуть бути і порівняно бідні квартали, в яких орудують переважно зlodії-любители. Часто це наркомани, яким треба швидко щось вкрасти з погано захищеного будинку або квартири, продати і купити дозу.

Таким чином, для побудови більш ефективного партнерства між поліцією та громадою міста важливо визначити стратегічно важливі пріоритети забезпечення безпеки та розробити відповідний план дій у короткостроковій перспективі.

3.2. Удосконалення процесу впровадження концепції «Community Policing» в діяльність Вінницького відділу поліції

На нашу думку, для удосконалення процесу впровадження концепції «Community Policing» в діяльність Вінницького відділу поліції важливо й надалі створювати умови для ефективної взаємодії усіх суб'єктів забезпечення безпечного середовища.

Саме тому, доцільно й надалі впроваджувати нові спільні проекти поліції та громадськості. Ідеї таких спільних проєктів можуть бути різними. Головне, щоб вони відповідали потребам громади та були орієнтовані на різні соціальні групи населення (молодь, літніх людей, вразливих груп населення).

Прикладами таких проєктів можуть бути:

1) ярмарок безпеки – захід, метою якого є максимальне залучення громадськості та органів правопорядку до інформування населення про проблеми та заходи безпеки. Під час такого заходу мешканці отримують консультації з важливих для них питань, спілкуються з поліцейськими, отримують методичні матеріали та ін.;

2) співпраця з молодіжними громадськими організаціями, метою яких стане здійснення діяльності, спрямованої на реалізацію та захист прав і свобод, творчих здібностей, удосконалення морального, патріотичного виховання молоді, підвищення її правосвідомості, що направлене на профілактику скоєння правопорушень, бездоглядності та безпритульності, надання їм можливостей для самореалізації та підвищення їх творчої активності. Членами таких організацій може бути молодь віком від 14 до 35 років, яка має бажання сприяти чи має зацікавленість у діяльності Національної поліції, прагне до вивчення військово-спеціальної і фізичної підготовки, історичних традицій України;

3) соціальні проєкти, спрямовані на встановлення взаємодії громади й поліції, підтримку правоохоронців з боку небайдужих громадян. Прикладом є проєкт «Тонка синя лінія», прихильники концепції якого дотримуються головних принципів: вони не порушують закон, допомагають поліцейським у разі необхідності та з повагою ставляться до вартових правопорядку;

4) «Кава з поліцейським»;

5) проєкти, спрямовані на роботу з водіями. Наприклад, можна нагороджувати тих громадян, які живуть за правилами та є прикладом для інших – тверезим водіям можна безкоштовно дарувати безалкогольне пиво. Перевагою таких проєктів є те, що поліція в своїй роботі використовує не лише покарання, але й заохочення законослухняних громадян;

б) ініціативні проєкти, що можуть включати, наприклад, складання спеціальних карт, де вказані небезпечні місця для паркування автомобілів з зафіксованими випадками вандалізму, крадіжок або інших порушень;

7) проєкти, що передбачають роботу з літніми людьми. Досить часто жертвами шахраїв стають літні люди. Тому, важливо, щоб працівники поліції навчали активних людей похилого віку, як не потрапляти на схеми шахраїв, щоб вони передавали інформацію далі.

На нашу думку, важливо також, щоб Вінниця долучилась до сервісу «Взаємодія поліції та громади». Це — інтерактивна багатофункціональна онлайн-платформа, що сприяє налагодженню комунікації між поліцією та громадами міст і містечок України. Платформа має дві складові: сервіси «Спитай поліцейського» та «Електронний кабінет дільничного».

Перший сервіс дає можливість містянам просто та швидко ставити питання поліції й отримувати на них відповіді-роз'яснення. Також на карті сервісу можна позначати небезпечні місця району міста. За можливості отримана інформація передається відповідальним підрозділам поліції.

За допомоги «Електронного кабінету дільничного» городяни можуть в один клік дізнатись, контактну інформацію дільничного, відповідального за їхню територію. Наразі сервіс працює в таких містах як Київ, Тернопіль та Полтава.

Даний проєкт є громадською ініціативою. Наповненням та модерацією ресурсу займаються громадські активісти в тісній співпраці з представниками поліції міста. Окрім поліцейських, відповіді на питання також надають кваліфіковані юристи.

Також дуже важливо здійснювати постійний моніторинг та долучатись до участі в міжнародних проєктах та грантах. При цьому: в реалізації таких програм має брати участь значна кількість представників громадянського суспільства та поліції; програми мають включати реалізацію проєктів за різними тематичними напрямками, які, насамперед, є пріоритетними для громади в покращенні безпеки; тривалість програм має бути такою, щоб забезпечити програмний підхід в роботі поліції щодо налагодження взаємодії поліції та населення;

програми не мають дублювати профілактичну роботу поліції та існуючі програми з профілактики, а навпаки мають її посилити та покращити ефективність через залучення до активної участі громадськості; програми мають надавати можливість поліції самій виступати з певними ініціативами та обговорювати їх з громадянським суспільством під час розробки заходів програм (концепції).

Керівництву Вінницького відділу поліції варто мотивувати своїх працівників брати участь у тренінгових програмах на тематику:

- розбудови безпечного середовища та підвищення локальної безпеки громади;
- підвищення безпеки в місті, щоб дізнатись безпекові програми, які працюють в Україні;
- взаємодії поліції з громадою щодо створення безпекового середовища для дітей та ін.

Такі тренінги мають навчити поліцейських виявляти і вирішувати проблеми громади міста, працювати у команді та створювати консультативні групи громадян.

Адже, концепція «Community Policing» передбачає формування зовсім інших принципів побудови комунікацій між поліцією та громадянами (рис. 3.1).

З метою удосконалення процесу впровадження концепції «Community Policing» на часі є створення «Офісу безпеки громадян», в діяльності якого зможуть брати участь працівники Вінницького відділу поліції.

«Офіс безпеки громадян» має стати єдиною платформою взаємодії і комунікації між поліцією, населенням та місцевою владою. Завданнями створення Офісу мають стати:

- сприяти розвитку взаємодії і діалогу між поліцією, органами місцевого самоврядування і громадськістю в сфері забезпечення безпеки та порядку в місті, участі громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються безпеки за місцем проживання;

Рисунок 3.1 – Принципи побудови комунікацій працівників поліції з громадянами на основі концепції «Community Policing»

- сприяти забезпеченню прав громадськості на своєчасне отримання достовірної і повної інформації про криміногенну ситуацію на території за місцем проживання, про заплановані та здійснювані заходи щодо попередження та реагування на правопорушення, а також забезпечувати можливість брати участь у формуванні політики безпеки свого рідного міста;
- сприяти участі громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються безпеки та громадського порядку;
- сприяти розвитку освіти та виховання населення з питань правоохоронної діяльності, захисту прав та свобод людини, а також підвищенню рівня поінформованості населення про проблеми безпеки та заходи щодо їх вирішення;
- забезпечувати підтримку громадських ініціатив у сфері безпеки;

- розвивати співробітництво громадських об'єднань з їхніми потенційними партнерами серед національних, зарубіжних і міжнародних урядових та неурядових організацій та з іншими зацікавленими партнерами;

- сприяти вивченню та поширенню міжнародного досвіду та розвитку міжнародного співробітництва у сфері реалізації концепції Community policing.

Таким чином, «Офіс безпеки громадян» може виконувати наступні функції:

1. фізичного майданчика (хаба) для безпекових ініціатив з високим рівнем довіри з боку місцевих мешканців. Важливо, щоб в такому Офісі надавалась безоплатна правова допомога різними фахівцями, було впроваджено постійний прийом місцевих мешканців дільничним офіцером поліції, проводились зустрічі з неповнолітніми суб'єктами пробації, представниками дискримінованих груп, організовано постійні координаційні зустрічі з питань безпеки;

2. координаційного органу з питань ініціювання та проведення різних безпекових ініціатив. Простір Офісу можна використовувати для проведення прес-конференцій, тренінгів, воркшопів, започаткування шкіл самооборони;

3. інформаційно-аналітичного центру з питань безпеки в громаді. Аналіз проблем забезпечення безпеки громади дозволить розробити та втілити в життя «безпековий паспорт громади» як комплексного інструменту вивчення всього спектру безпекових проблем у громаді, а також оцінки потенціалу та спроможності всіх зацікавлених сторін у розвитку безпечного середовища в громаді. Його призначенням є прийняття ефективних стратегічних та тактичних рішень та їх спільна реалізація;

4. адвокаційного інструменту з питань лобіювання та просування ініціатив у сфері безпеки. Діяльність «Офісу безпеки громадян» може бути спрямована на підтримку та розвиток громадського формування з охорони правопорядку, підвищення безпеки на дорозі тощо. Окремим стратегічним напрямком роботи Офісу має стати також лобіювання прийняття місцевих програм у сфері безпеки та забезпечення їх фінансуванням;

5. інструменту розвитку лідерства та людського потенціалу в сфері безпеки. Дана функція передбачає впровадження навчальних курсів для працівників поліції та представників громадського формування з охорони правопорядку.

Створення та діяльність Офісу безпеки може здійснюватися за рахунок коштів міського бюджету, грантів та інших залучених коштів.

На базі «Офісу безпеки громадян» можуть створюватись та здійснювати свою діяльність робочі групи для реалізації ініціатив community policing в місті Вінниця. Схематично даний процес може мати наступний вигляд (рис. 3.2):

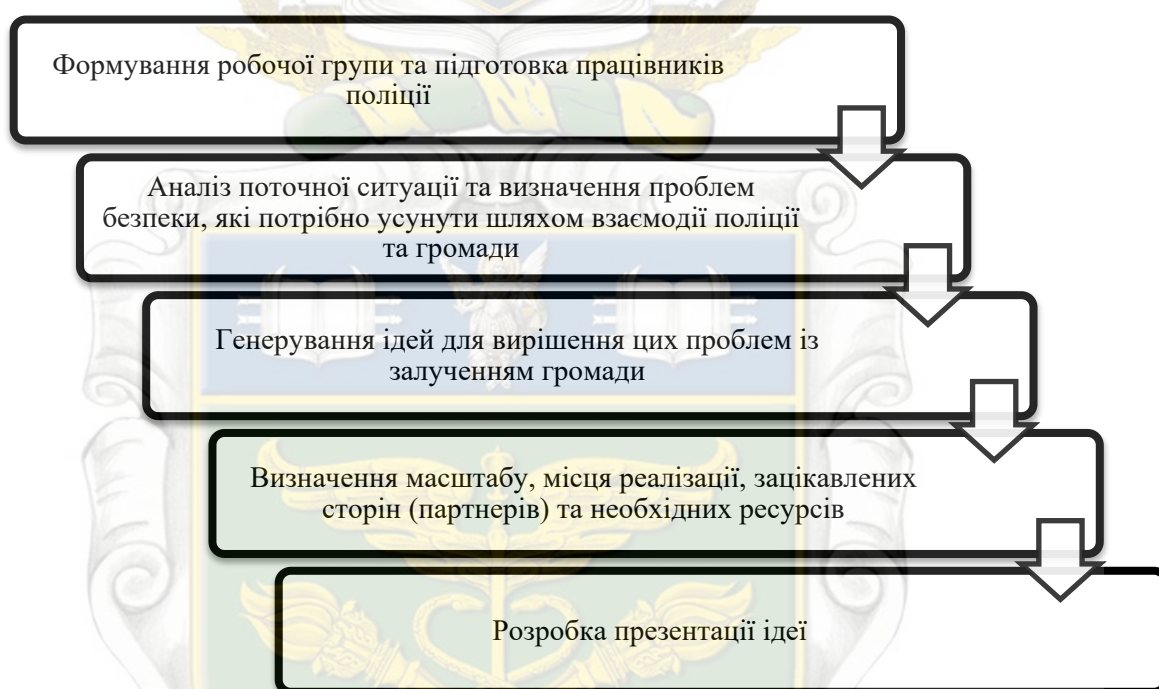

Рисунок 3.2 – Етапи процесу розробки та реалізації ініціатив у сфері community policing на базі «Офісу безпеки громадян»

У своїй діяльності «Офіс безпеки громадян» має керуватись законами та іншими нормативно-правовими актами України, положеннями, а також рішеннями органів місцевого самоврядування. Також має бути побудована тісна взаємодія з правоохоронними органами, місцевими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, асоціаціями тощо.

Варто відмітити, що для подальшого успішного впровадження концепції «Community Policing» в діяльність поліції важливим є вирішення проблеми подолання корупції в правоохоронних органах.

Перш за все, це стосується формування у суспільства негативного ставлення до корупції у будь-яких її проявах. Формування антикорупційного світогляду, нетерпимості до усіх видів форм корупційної діяльності, формування навичок протидії відповідним правопорушенням із залученням інститутів громадянського суспільства та є одним із пріоритетних суспільних завдань сьогодні.

Заходи та методи формування у суспільства негативного ставлення до корупції доцільно поділити на кілька основних рівнів:

а) Заходи та методи для школярів та студентської молоді, адже формування антикорупційної свідомості відбувається переважно у молодому віці. Для даної соціальної групи можна використовувати:

- 1) перегляд мультфільмів, відеофільмів, соціальної реклами, адаптованої під певну вікову групу, з обов'язковим подальшим обговоренням;
- 2) організацію соціальних проєктів, покликаних вирішити гострі проблеми, пов'язані з корупцією у правоохоронних органах;
- 3) вирішення ситуаційних завдань;
- 4) проведення дебатів;
- 5) проведення бесід та дискусій;
- 6) проведення соціальних благодійних акцій.

При чому, такі заходи мають проводитись систематично. Також важливим є спеціальне навчання тренерів та менторів, які будуть залучені до роботи з дітьми та молоддю. Головним завданням проведення вищенаведених заходів є:

- освоєння знань про свободу та відповідальності кожного громадянина, про соціальні та етичні проблеми корупції;
- формування шанобливого ставлення до права та закону;
- формування вміння виявляти та попереджувати обставини, які сприяють корупційній поведінці, проявляти нетерпимість до корупційного поведінки, розуміти її негативні наслідки.

Одним з найбільш дієвих методів є проведення бесід у формі лекцій або майстер-класів, оскільки вони дозволяють в максимальній мірі зосередити увагу школярів або студентів, відповісти на їхні запитання. Протягом навчального року можна організовувати проведення кваліфікованих бесід на правову тематику. До проведення таких бесід можна залучати працівників суду та прокуратури, органів внутрішніх справ, юстиції, представників юридичної професії. Вони можуть розповідати про законодавство у галузі регулювання корупційних дій та вчинків, показувати виховну та профілактичну роль законів та практики їх застосування, роз'яснювати міру відповідальності за вчинення протиправних дій.

в) Заходи та методи для дорослого населення. Головною метою таких заходів та методів має стати формування у громадян правильного розуміння корупції та її небезпеки для економічно-соціального розвитку країни та громади.

Також важливим, на нашу думку, є забезпечення рівноправної участі ЗМІ у даному процесі формування громадської думки щодо негативного ставлення до корупції. В сьогоdnішніх реаліях, саме засоби масової інформації є основним джерелом отримання громадським суспільством даних щодо стану поширення корупції в правоохоронних органах. Досить часто ці самі правоохоронні органи перешкоджають незалежним журналістським розслідуванням.

Окрім того, створення умов для запобігання корупції в правоохоронних органах неможливе без якісних антикорупційних змін у поліцейській системі. Призначення нових співробітників поліції має здійснюватися на основі чітких юридичних критеріїв оцінки професіоналізму та сумлінності. Відбір може проводити комісія, яка складається з українських експертів і активістів громадянського суспільства, за підтримки міжнародних експертів.

Повинна бути відкрита та прозора конкуренція на посади в поліції вищої та середньої ланки. А чіткі та прозорі критерії мають служити основою для професійного просування. Також має бути забезпечений належний громадський контроль для запобігання та виявлення корупційних зловживань.

Інформація про покарання та позбавлення волі співробітників поліції, винних у злочинах чи корупції, має бути відкритою і доступною для

громадськості. В даний час така інформація носить дуже загальний характер і доступна тільки у кримінальних розслідуваннях щодо працівників поліції, але не містить інформацію про можливі результати.

Таким чином, одним із найважливіших інструментів правоохоронної діяльності в Україні є взаємодія з населенням. Для того, щоб поліція могла ефективно контролювати ситуацію на певній території, вона повинна враховувати потреби мешканців, а отже індивідуальний підхід є вкрай необхідним. Разом з тим, партнерство між поліцією і населенням, може бути успішним лише за умови довіри з обох сторін, дотримання філософії «Community Policing» та подальшого її впровадження.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

1. Взаємодія поліції та громади на засадах партнерства є однією з головних передумов формування демократичного суспільства та успішного завершення реформи децентралізації.

2. Створення безпечного середовища для суспільства є одним з пріоритетних напрямків діяльності органів системи МВС України на сьогоднішній день.

3. Аналіз та оцінка Вінницького відділу поліції, як підпорядкованого підрозділу Головного управління Національної поліції у Вінницькій області, дозволив визначити, що: чисельність працівників відділу була стабільно зростаючою протягом 2017-2019 рр.; біля 25% усієї чисельності працівників становили жінки; основною проблемою діяльності відділу протягом звітного періоду стала проблема наявності значного відсотку неуккомплектованості штату, що призвело до перевантаження існуючих працівників.

4. Результати моніторинг спільних дій Вінницького відділу поліції та громади міста Вінниці задля створення безпечного середовища свідчать, що: у 2019 році збільшились кількість опрацьованих/вжитих заходів у відповідь на звернення громадян та кількість прийнятих звернень громадян через секретаріат порівняно із 2018 роком. При цьому, зменшились кількість матеріалів про роботу поліції у ЗМІ та кількість зустрічей керівників поліції з населенням; працівники Вінницького відділу поліції мають значний досвід залучення до заходів, орієнтованих на налагодження співпраці з громадою; в діяльність поліції Вінницької області активно впроваджується філософія «Community Policing», як результат у 2019 році було реалізовано чотири проекти у даній сфері; значною перешкодою до побудови ефективного партнерства між поліцією та громадою задля створення безпечного середовища залишається таке негативне явище як рівень корупції в правоохоронних органах.

З огляду на вищезазначене, можна навести ряд пропозицій щодо підвищення ефективності співпраці між поліцією та громадою міста Вінниці:

- для побудови ефективного партнерства з громадою міста Вінницькому відділу поліції доцільно розробити відповідний стратегічний план, який включатиме основні стратегічні пріоритети та перелік заходів, спрямованих на їх досягнення, а також створити окрему сторінку у соціальних мережах, щоб забезпечити інформаційний супровід реалізації стратегічного плану та підвищити рівень довіри населення;

- в діяльність Вінницького відділу поліції можна впровадити елементи превентивної стратегії «Predictive Policing», що допоможе підвищити рівень довіри населення до працівників поліції та, у подальшому, підтримувати перспективи ініціативи та проєкти у сфері забезпечення громадської безпеки;

- для удосконалення процесу впровадження концепції «Community Policing» в діяльність Вінницького відділу поліції важливо й надалі впроваджувати нові спільні проєкти поліції та громадськості, здійснювати постійний моніторинг та долучатись до участі в міжнародних проєктах та грантах;

- керівництву Вінницького відділу поліції варто мотивувати своїх працівників брати участь у тренінгових програмах на тематику розбудови безпечного середовища та підвищення локальної безпеки громади, підвищення безпеки в місті, щоб дізнатись безпекові програми, які працюють в Україні, взаємодії поліції з громадою щодо створення безпекового середовища для дітей тощо;

- Вінницькому відділу поліції важливо стати одним із ініціаторів створення «Офісу безпеки громадян» у місті, який буде єдиною платформою взаємодії і комунікації між поліцією, населенням та місцевою владою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0#Text>.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
5. Закон України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» від 01.12.1994 № 264/94-ВР. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=264%2F94-%E2%F0#Text>.
6. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 № 3781-XII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3781-12#Text>.
7. Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 № 3353-XII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3353-12#Text>.
8. Закон України «Про запобігання корупції» від 30.12.2020, підстава - 1074-IX, 1079-IX. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
9. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 15.02.1995 № 60/95-ВР. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=60%2F95-%E2%F0#Text>.
10. Закон України «Про національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
11. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 № 2135-XII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2135-12#Text>.

12. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30.06.1993 № 3341-ХІІ. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3341-12#Text>.
13. Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22.06.2000 № 1835-ІІІ. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1835-14#Text>.
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національну поліцію» від 28.10.2015 № 877. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF#Text>.
15. Бахчев К.В. «Community policing» та його значення у забезпеченні публічної безпеки і порядку. Актуальні питання забезпечення публічного порядку та безпеки в сучасних умовах: вітчизняний та міжнародний досвід : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 17 листопада 2017 р.). Дніпро : ДДУВС; Ліра ЛТД, 2017. С. 22-24.
16. Безпалова О. І. *Особливості участі інституцій громадянського суспільства у процесі реалізації правоохоронної функції держави. Юридична наука. 2015. № 8. С. 42–49.*
17. Безпалова О.І. *Методологічні засади адміністративно-правового механізму реалізації правоохоронної функції держави. Development and modernization of the legal systems of Eastern Europe: experience of Poland and prospects of Ukraine. 2017. Vol. 2. P. 57–79.*
18. Громадяни України про безпеку: особисту, національну та її складові. Результати другого загальнонаціонального соціологічного дослідження. URL: <https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/2017-SURVEY%202-DCAF-UKR.pdf>.
19. Данчул О. С. *Концепції "Сервісна держава" та "Community Policing" – необхідні умови ефективного реформування системи МВС України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична. 2018. Вип. 3. С. 140-148.*
20. Євтушок В. А., Цебинога В. Ю. *Принципи діяльності поліції: зарубіжний досвід і перспективи впровадження в Україні. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2019. Вип. 1. С. 173-179.*
21. Гльницький В. О. *Європейський досвід правового регулювання адміністративно-процесуальної діяльності органів Національної поліції. Молодий вчений. 2016. № 12 (39). С. 581–587.*

22. Інформаційний портал Сумської міської ради. URL: <https://smr.gov.ua/uk/2016-03-14-08-10-17/vzaiemodiia-politsii-ta-hromady/14013-community-policing.html>.
23. Качинська М. Взаємодія поліції та громадськості як форма превенції насильства в сім'ї. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 1/2. С. 96–100.
24. Квітка Я. М. Гусева К. А. Принцип відкритості та прозорість у діяльності поліції. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. № 1. С. 164–173.
25. Кікінчук В. Ю. Форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки та порядку в державі. *Право.ua*. 2017. № 1. С. 81–86.
26. Когут Я. М. Принципи діяльності Національної поліції України. *Науковий Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 132–140.
27. Кожухар О. В. *Партнерство інститутів громадянського суспільства та поліції: основні принципи взаємодії. Правова позиція*. 2020. № 1 (26). С. 44 – 47.
28. Комзюк А. В. Взаємодія з громадськими об'єднаннями як принцип діяльності Національної поліції. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4 (75). С. 147–155.
29. Комісаров С.А. Взаємодія поліції і населення як стратегічний напрям діяльності органів правопорядку: міжнародний аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. №2. С.123-126. URL: http://lsej.org.ua/2_2018/33.pdf
30. Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с. URL: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/2425/1/%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%9E%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%9A%D0%90%20VZAEMODIJA.pdf>.
31. Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності : метод. рек. Дніпро : Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.
32. Майстренко М. М. *Імплементация концепції Community Policing: від філософської доктрини до дієвого стратегічного напрямку*. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2017. Вип. 2. С. 39-46.
33. Маршуба М. О. Взаємозв'язок стратегій "community policing" і зменшення можливостей учинення злочинів. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2018. Вип. 35. С. 44-54.

- 34.Медведенко С.В. Форми взаємодії громадськості в правоохоронній діяльності. Стан та перспективи розвитку адміністративного права України : матеріали V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Одеса, 25 жовтня 2018 р. Одеса, 2018. С. 54–58.
- 35.Мельник В. І. Впровадження community policing у діяльність дільничних офіцерів поліції під час охорони публічного порядку в сільській місцевості. Одеські юридичні читання : Матер. всеукр. наук.-практ. конфер. (м. Одеса, 10–11 листопада 2017 р.) / за ред. Г. О. Ульянової ; уклад.: О. В. Дикий, Ю. Д. Батан. Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2017. С. 297-300.
- 36.Ніколенко Д. О. Григоренко І. А. Принцип "community policing" як інтегральна складова роботи правоохоронних органів щодо профілактики девіантної поведінки неповнолітніх з особливими потребами. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 1. С. 270-279.
- 37.Огляд програм взаємодії поліції з населенням. ХІСД. Харків. 2015. URL: khisr.kharkov.ua/files/docs/1430217936.doc.
- 38.Офіційний сайт Національної поліції у Вінницькій області. URL: <https://vn.npu.gov.ua/activity/zviti/richni-zviti/>
- 39.Офіційний сайт Одеської обласної державної адміністрації. URL: <https://oda.odessa.gov.ua/>.
- 40.Порівняльний аналіз позицій влади і громадян України з питань забезпечення безпеки громад під час децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування / М.Сунгуровський (керівник проекту) та ін. Київ: Заповіт, 2018. С. 7-30. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_poriv_analiz_pozycii_vlady.pdf.
- 41.Процких О. Ю. Інформаційна взаємодія Національної поліції України з органами публічної влади та громадськістю. *Право і Безпека*. 2015. № 4 (59). С. 50–55.
- 42.Результати опитування Лабораторії законодавчих ініціатив та компанії TNS в Україні 2019. URL: <http://parlament.org.ua/category/parsociology/>.
- 43.Руколайніна І. Є. Взаємодія населення з новою поліцією України на засадах партнерства. Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності: Матеріали XXIII науково-практичної конференції курсантів і студентів (17 травня 2016 року). Харків: Вид-во ХНУВС, 2016. С. 120–121.
- 44.Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
- 45.Субота С.І. Сучасні наукові уявлення щодо взаємодії громадянського суспільства і поліцейських структур. *Право і Безпека*. 2015. № 3. С. 103–108.
- 46.Уляна Шадська. Безпека громади: пошук спільних рішень. Посібник. 2018. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/350/Bezpeka_Hromad.pdf.

- 47.Циганов О. Г. Підходи до з'ясування сутності поліцейських послуг:вітчизняні реалії та зарубіжна практика. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 1. С. 186-193.
- 48.Циганов О. Г., Бабич І. С., Бойко І. В., Бурбій А. В. Поліцейська діяльність та поліцейські послуги в Україні: організаційно-правові аспекти : монографія. Вінниця: «Твори», 2019. 196 с.
- 49.Шалгунова С. А., Якушкін В. А. «Поліцейські послуги» чи виконання функцій держави по забезпеченню громадського порядку та безпеки. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 1. С. 323 – 326.
- 50.Юнін О.С. Поліція в системі державних органів та забезпечення громадської безпеки. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2013. № 1(39). С. 59–63.

ДОДАТКИ